

Trafikksikker barnehage

Veileder

Trafikksikker barnehage er et konsept utarbeidet for å kvalitetssikre at barnehagens trafikksikkerhetsarbeid ivaretar de krav som lover og forskrifter stiller. Å bli godkjent som *Trafikksikker barnehage* innebærer ingen garanti for at ulykker ikke skjer, men er et kvalitetsstempel for godt og helhetlig trafikksikkerhetsarbeid.

1. Godkjenning som Trafikksikker barnehage

For å bli godkjent som *Trafikksikker barnehage* må alle [kriteriene for «Trafikksikker barnehage»](#) oppfylles, og følgende dokumentasjon framlegges:

- En skriftlig bekreftelse på at alle kriteriene er oppfylt
- Årsplan for barnehagen som synliggjør barnehagens trafikkopplæring
- Plan for foreldresamarbeid
- Rutiner for transport og turer i barnehagens regi

2. Beskrivelse av barnehagen

Gi en kort beskrivelse av barnehage, antall barn, ansatte og hvilke trafikale utfordringer barnehagen har. Det kan være utfordringene knyttet til innkjøringen til barnehagen, parkeringsplassen o.l.

3. Hvorfor trafikk inn i barnehagens årsplan

Trygg Trafikk anbefaler at barnehager har trafikk i årsplanen for å sikre en helhetlig og systematisk trafikkopplæring.

Grunnlaget for holdninger til sikkerhet legges i barneårene og derfor må trafikkopplæring starte tidlig. Voksne er rollemodeller og har ansvar for at barn og unge utvikler evne til refleksjon, risikoforståelse, til å ta andres perspektiv og til å samarbeide. Barnehagen har ansvar for barnas sikkerhet, og det er mange muligheter til å knytte trafikkopplæring til fagområdene i rammeplan for barnehagen

Ifølge forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, skal virksomhetene drives slik at skader og ulykker forebygges. Styrer/virksomhetsleder er ansvarlig for at barnehagens rutiner for turer til fots og med bil/buss er godt kjent og at disse overholdes.

4. Rammeplanen om trafikk

Kommunikasjon, språk og tekst

Barnehagen skal bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer

Tidlig og god språkstimulering er en viktig og naturlig del av barnehagens innhold. Gjennom trafikkopplæring lærer barn nyttige ord og begreper. Hva er trygt og hva er farlig? Hva er et gangfelt, fortau, lyskryss osv. Det å snakke om hva dere ser når dere er ute i trafikken, er med på å forsterke ord- og begrepsforståelsen til barna. På tur oppstår naturlige situasjoner der barn og voksne kommuniserer og filosoferer rundt det de ser og opplever. Det er viktig at barna får bearbeidet sine opplevelser i trafikken og det kan gjøres blant annet gjennom bilder, fortellinger, samtaler, digitale hjelpemidler, tegning og andre skoleforberedende aktiviteter.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder kan vare livet ut, dette gjelder også trafikksikkerhet.

Kroppsbeherskelse, motoriske ferdigheter og bruk av sansene er viktig i trafikken. Vi bruker syn og hørsel for å orientere oss. Ute i trafikken kan dere legge inn enkle oppmerksomhetsøvelser – for eksempel hvor mange skilt dere ser på vei til butikken.

Det kan være vanskelig for barn å lokalisere hvor lyder kommer fra. La barna øve på dette, og legg merke til lyden når biler kjører fort/sakte/bremses.

Når det er mørkt, er det vanskelig å se hverandre i trafikken. Ta frem forskjellige typer refleks, og bruk lommelykt til å vise effekten.

Kunst, kultur og kreativitet

Opplevelse med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid.

Barn kommuniserer inntrykk og uttrykk gjennom kunst, kultur og kreativitet også på området trafikk. Gjennom rollelek bearbeider barna sine opplevelser og følelser. Det at rolleleken er «på liksom» fristiller barnet fra virkeligheten og åpner for muligheter til å teste ut ulike roller og bruke rekvisitter som ikke er ekte, for eksempel kan et grytelokk være et ratt og barna kan leke at de er en sjåfør. Kanskje leker de at de er den rolige bussjåføren eller den uansvarlige sjåføren de så når de gikk langs veien med mor. I leken er det muligheter til å observere barnas egne uttrykksformer. Trafikklek kan være spontan og barnestyrt, eller den kan være mer arrangert og voksenstyrt.

Natur, miljø og teknikk

Barnehagen skal bidra til at barna opplever og utforsker naturen og naturens mangfold. De skal også gi barna gode opplevelser med friluftsliv året rundt.

Når det blir mørkt om høsten, må refleksene frem. I tillegg kan det være tåke og regn som ødelegger sikten. Når snøen kommer, blir det glatt og vanskeligere å gå og kjøre. Gangfeltet blir kanskje borte under snøen, og fortauet blir smalere. Store måkebiler kan komme der fotgjengerne går. Når våren kommer, er det flere syklistere ute på veiene igjen. Snakk om forandringene som følger årstider og vær. Knytt læringen til barnas erfaringer og spørsmål.

Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter og oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger.

Normer og verdier ligger til grunn for våre valg som trafikanter. Trafikken er et samspill mellom mange forskjellige deltagere. En god trafikant må hele tiden kunne ta selvstendige valg og gjøre egne vurderinger. Vi skal dele plassen med andre, hjelpe hverandre, vise hensyn, vente på tur, følge regler, beherske følelser og inngå kompromisser. Dette lærer barna gjennom gjentatte opplevelser og erfaringer, derfor er det utrolig viktig at voksne fungerer som gode rollemodeller og på den måten lærer barna å ta de riktige valgene i trafikken.

Nærmiljø og samfunn

Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt.

Nærmiljøet er viktig i forhold til trafikkopplæringen. Det er et trygt og kjent sted for barna, samtidig som det er lett tilgjengelig. Barn er i trafikken hver dag, som fotgjengere, passasjerer og kanskje på sykkel. Når de går ut av døren hjemme er de på en eller annen måte en trafikant. Når det gjelder trafikkopplæring, har barnehagen i nært samarbeid med foreldrene i hovedoppgave å lære barna hvordan de skal opptre i trafikken som fotgjenger, og gjøre de klare for å ferdes på skoleveien.

Antall, rom og form

Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna skal utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur ved selv å være kreative og skapende.

I trafikken er det mye matematikk i form av skilt, symboler og vegoppmerking. Velg ut det som er mest aktuelt for barna, som gangfelt, gang- og sykkelvei, fortau og lyskryss. Studer formene på trafikkskiltene, sorter og grupper dem sammen med barna. Finn andre ting å kategorisere i trafikken – dere kan for eksempel sortere ting etter kan være farge, form, antall, funksjonalitet, trafikantgrupper, kjøretøy osv.

Til dette fagområdet hører også plassering, orientering og lokalisering. Venstre og høyre er vanskelig som relative begreper, men i trafikkbildet ligger det mange muligheter til å snakke om for eksempel størrelser, retninger, foran, bak, ved siden av, over, under, innerst, ytterst, raskere og langsommere.

5. Foreldresamarbeid

Barnehagen må legge til rette for et godt foreldresamarbeid rundt temaet trafikk. Foreldre og barnehageansatte er viktige rollemodeller for barna.

Hver høst bør følgende gjennomgås på alle foreldremøter:

- Barnehagens rutiner for levering og henting
- Barnehagens forventinger til ferdsel på parkeringsplassen
- Foreldre som rollemodeller
- Rutiner på tur til fots i regi av barnehagen
- Rutiner på tur med offentlig transport
- Regler og rutiner rundt barnehagens inngangsporter

- Sikring av barn i bil

6. Rutiner for transport og turer i barnehagens regi

Det skal foretas en skriftlig risikovurdering og lages skriftlige rutiner ved den enkelte barnehage med særlig vekt på:

- Buss: bruk av belte, sikkerhet på holdeplass, krysningpunkter.
- Bil: hvor kan foreldre og ansatte parkere. Rygging bør unngås der det er mulig, hvis ikke anbefaler vi at foreldre og ansatte rygger inn ved ankomst.
- Vareleveranse: det må ikke kjøres inn på barnehagens uteområde når barna er ute. Dersom dette ikke kan unngås, må kjøringen skje under spesielt tilsyn.
- Ved bygge- eller anleggsvirksomhet i barnehagen, eller i nærområde, må barnehagen vurdere situasjonen og eventuelt legge om turrutiner. Foreldre må informeres i den grad det er behov for det.

Rutinene må gjøres kjent for ansatte og foreldre minst 1 gang per året, og ved nyansettelser og vikariater.

Turer til fots

- Den ansatte i barnehagen må bestemme hvilken rute som skal benyttes og kartlegge eventuelle vanskelige/farlige punkter.
- Før hver tur må det vurderes hvor mange voksne som skal være med på turen slik at sikkerheten for barna blir i varetatt, her må både barnas alder og risikoen for ulykker på den aktuelle veien, vektlegges.
- Hjemmet og styrer må ha informasjon i god tid før turen.
- Det må alltid medbringes førstehjelpsutstyr, mobiltelefoner og liste med telefonnummer til foresatte.
- Alle voksne skal ha oversikt over antall barn. Barna telles før avgang til og fra tur, samt underveis.
- Gjennomgå relevante trafikkregler for turen.
- Barn og voksne bruker alltid refleksest. Dette øker synligheten også i dagslys.

På tur med buss, minibuss eller taxi

- Trygg Trafikk anbefaler at barnehagen som hovedregel benytter innleid transport med yrkessjåfører på turer. Alle barna skal sikres forskriftsmessig under turen. De største barna bør sitte i beltestol, de yngste i bakovervendt sete.
- Bestill busser med trepunktsbelte til alle.
- Setebeltet skal brukes under hele bussreisen.
- Barna skal bevisstgjøres viktigheten av trygg oppførsel på holdeplass.

Bruk av privatbiler

- Trygg Trafikk anbefaler at det ikke benyttes privatbiler med foreldre eller ansatte som sjåførere på turer.

7. Materiell fra Trygg Trafikk

Trygg Trafikk har et særlig ansvar for at trafikkopplæring og informasjon om trafiksikkerhet blir gjennomført som et ledd i en samordnet innsats mot trafikkulykkene. Som en del av denne innsatsen utvikler Trygg Trafikk skriftlig og digitalt materiell tilpasset barnehagene

Oversikt over materiell for barnehagen med nettbestilling:

<http://nettbutikk.tryggtrafikk.no/barnehage.html>

Barnas Trafikkklubb:

www.barnastrafikkklubb.no tilbyr et ferdig pedagogisk trafikkopplegg for barnehager som er knyttet opp mot fagområdene i Rammeplanen. I tillegg er det morsomme oppgaver og aktiviteter som gjør det gøy og spennende for barna å lære om trafikk.

Filmer Trygg Trafikks youtube-kanal: [youtube.com/TryggTrafikkNorge](https://www.youtube.com/TryggTrafikkNorge)

Her finnes filmer til bruk på foreldremøter og personalmøter.